

Jak citlivě a účinně renovovat cenné budovy? MŽP vydalo novou metodiku pro energeticky úsporné renovace architektonicky a historicky cenných budov

15.5.2025 - Veronika Krejčí | Ministerstvo životního prostředí ČR

Ministerstvo životního prostředí představuje novou metodickou příručku. Ta ukazuje, jak lze renovovat architektonicky a historicky cenné budovy tak, aby byly energeticky úsporné, a přitom si zachovaly svou kulturní a architektonickou hodnotu. Publikace, která vznikla ve spolupráci s Centrem pasivního domu a dalšími odborníky, přináší praktické návody na vhodné technické zásahy, jako je výměna oken, zateplení či volba zdrojů vytápění, a zároveň nabízí konkrétní příklady řešení i přehled legislativních požadavků.

Historicky či architektonicky cenné budovy patří do segmentu budov s vysokou energetickou náročností. Jejich provoz je nákladný, což při rostoucích cenách energie představuje výrazný tlak na jejich vlastníky – ať už jde o obce, církve, spolky, firmy nebo jednotlivce. Při plánování renovací těchto budov je klíčové najít rovnováhu mezi zachováním historické hodnoty a snížením energetické spotřeby. Možnosti, jak tyto dvě stránky skloubit, nabízí investorům, architektům, energetikům i pracovníkům památkové ochrany právě vydaná metodická příručka ***Energeticky úsporné renovace architektonicky a historicky cenných budov***.

„Historické budovy určují ve velké míře ráz našich měst, obcí i kulturní krajiny. Bohužel na mnoha místech vidíme, že budovy chátrají nebo byly poničeny nahodilými dílčími zásahy. Zároveň svoje majitele, včetně státu, zatěžují vysokými náklady na provoz. Cílem vydané metodiky je proto hledat opatření, která zvýší kvalitu užívání těchto budov, sníží jejich energetickou náročnost a současně pomohou zachovat to, co je na nich skutečně hodnotné. Chceme, aby historicky a architektonicky cenné budovy sloužily i nadále svému účelu – aby v nich lidé mohli bydlet, mít kanceláře nebo je využívat ke kulturním či společenským účelům,“ uvedl **ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL)**.

K financování takových renovací mohou majitelé využít také různé typy dotací, které nabízí resort životního prostředí, například z programu Nová zelená úsporám nebo z Modernizačního fondu.

„Od roku 2021 jsme schválili 112 žádostí na opravy památkově chráněných budov za bezmála 75 milionů korun z programu Nová zelená úsporám. Další stovky památek získaly v minulých letech podporu z Modernizačního fondu nebo z Operačního programu Životní prostředí. V létě navíc plánujeme vypsát další výzvu na podporu renovací památkově chráněných budov, a právě vydaná metodika má přispět nejen k lepší přípravě těchto projektů, ale i k většímu rozvoji renovací těchto budov,“ doplnil ministr Hladík.

„Problematiku energeticky úsporných renovací architektonicky a historicky cenných budov považuji za velmi citlivé téma. Vydávaná metodika Ministerstva životního prostředí je v této oblasti přínosem, na druhou stranu však nepředjímá podmínky rozhodnutí nebo závazných stanovisek orgánů státní památkové péče, když zejména při obnově kulturních památek musí dojít k individuálnímu posouzení návrhu obnovy,“ uvedl **ministr kultury Martin Baxa (ODS)**.

Metodická příručka ***Energeticky úsporné renovace architektonicky a historicky cenných budov*** vznikla jako odpověď na rostoucí zájem vlastníků o možnosti citlivé, a přitom účinné renovace těchto objektů. Při návrhu řešení je nezbytné citlivě vyvažovat hned několik veřejných zájmů – ochranu klimatu, zachování architektonického a kulturního dědictví, energetickou bezpečnost i potřeby vlastníků na ekonomicky udržitelný provoz.

Publikace nabízí konkrétní doporučení, jak postupovat při návrhu úsporných opatření na jednotlivých částech stavby – od střechy přes fasádu a okna až po technické systémy. Důraz je kladen na respekt k hodnotám památkové ochrany, stavebně-fyzikální souvislosti, kvalitu vnitřního prostředí i na zachování původního architektonického výrazu budovy. Součástí příručky je rovněž přehled legislativních požadavků souvisejících se snižováním energetické spotřeby a ochranou nemovitých kulturních památek. Zároveň se věnuje zpracování komplexního energetického konceptu, který je základem pro úspěšnou renovaci. Nechybí ani konkrétní příklady dobré praxe, kdy se podařilo propojit citlivou obnovu architektonické kvality s výrazným snížením energetické náročnosti.

Na zpracování metodické příručky se podíleli odborníci z Centra pasivního domu, kteří mají s renovací těchto budov praktické zkušenosti. *„Chtěli jsme vytvořit praktický dokument ve stravitelném rozsahu, ne obsáhlé vědecké dílo. Nechtěli jsme definovat, která opatření jsou tabu, nebo říkat vlastníkovi, co přesně má dělat. Prezентujeme celou šíři možností a přístupů, které se dají realizovat. Zaměřili jsme se především na souvislosti, tedy jak se jednotlivá opatření vzájemně ovlivňují. Cílem bylo, aby se investor rychle zorientoval a mohl se odpovědně rozhodnout, kterou cestou se nakonec vydá. Klíčem k úspěchu je pro něj sestavení energetického konceptu a dostat k jednomu stolu a diskusi všechny zúčastněné – investora, architekta, projektanta, energetického specialistu, odborníky i pracovníky památkové péče – a společně hledat vyvážené řešení,”* vysvětluje **Michal Čejka, technický expert Centra pasivního domu a autor metodické příručky**. *„I přes všechna možná omezení je možné u architektonicky a historicky cenných budov dosáhnout na úspory v rozpětí 20 až 60 % a díky promyšlenému návrhu splnit i energetickou třídu B, tedy velmi úspornou,”* doplnil Michal Čejka.

Vydávaná publikace nepředjímá podmínky rozhodnutí nebo závazných stanovisek orgánů státní památkové péče. Zejména při obnově kulturních památek musí dojít k individuálnímu posouzení návrhu a stejně tak při změně stavby jinak památkově chráněných budov. Doporučujeme proto předem se v takových případech obrátit na odborná pracoviště Národního památkového ústavu.

<https://mzp.gov.cz/cz/pro-media-a-verejnost/aktuality/archiv-tiskovych-zprav/jak-citlive-a-ucinne-renovovat-cenne-budovy>